

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

подчеркнуть роль и значение функции информации во всех видах юридической помощи, оказываемой адвокатом, а также как способности выполнения того или иного процессуального действия в деятельности адвоката, рассматриваемой как особо значимое направление обеспечения его профессиональной деятельности.

Ключевые слова: информация, информационная безопасность, информационная безопасность адвокатской деятельности, конфиденциальная информация, секретная информация.

SUMMARY

Information plays a key role in the various elements of ensuring the profession, because it links them together. The effectiveness of the profession depends on the professional knowledge as a lawyer to exercise professional legal assistance to individuals and legal entities, to achieve the purpose of protecting their rights, freedoms and interests, using all available information resources, as well as access to databases of legal information. Any information you receive and use a lawyer because of their professional activities, should be kept in privacy mode, except for the information disclosure of which does not violate the rights of not only the client, but also others, and is essential in the defense in criminal proceedings. Thus, we can emphasize the role and value of information in all kinds of legal assistance provided by counsel, as well as ability to perform some of the legal process in a lawyer, regarded as a particularly important line of support of his profession.

Key words: information, information security, information security, advocacy, confidential and sensitive information.

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Борщевський В.В., д.е.н., доцент, провідний науковий співробітник Регіонального філіалу НІСД в м. Львові
Пругла Х.М., к.е.н., докторант Інституту регіональних досліджень НАН України¹

На сучасному етапі взаємовідносин з Європейським Союзом (ЄС) важливою компонентою євроінтеграційної політики України є розвиток сільських територій. Їх значущість також посилюється й взятими Україною на себе зобов'язаннями щодо гармонізації українського аграрного законодавства та стандартів з вимогами Світової Організації Торгівлі (СОТ), повноправним членом якої наша держава стала 16 травня 2008 року.

Зважаючи на відносно недавнє введення в широкий обіг категорії «сільські території», дискусія серед науковців щодо співвідношення понять сільської території, села, сільської місцевості та сільського розвитку триває і досі. Однозначного визначення сільської території досі не дано в жодному офіційному діючому документі. Відсутність розуміння цього поняття не дозволяє уніфікувати і підходи до класифікації сільських територій. Всі ці питання разом із конкретизацією економічної бази розвитку сільських територій повинні бути розкритими в стратегічному програмному документі стосовно розвитку сільських, якого і досі немає. Тому пріоритети розвитку сільських територій України, фінансові аспекти їх досягнення, формування належного інституційного середовища, особливо в контексті євро інтеграційної політики, є на порядку денному сучасної вітчизняної економічної науки та практики.

Дослідження українських науковців, присвячені проблемам та перспективам розвитку сільських територій [1-3], не розкривають всієї глибини проблем, з якими зіштовхнуться сільські території України на шляху європейської інтеграції.

Метою цієї статті є розкриття сучасних пріоритетів та особливостей реалізації європейської політики сільського розвитку та окреслення шляхів розвитку вітчизняної політики в напрямі досягнення європейських стандартів розвитку сільських територій.

Сучасний стан сільських територій України характеризується повним занепадом виробничої та соціальної інфраструктур, триваючим відтоком мешканців в міста та за кордон, відсутністю обнадійливих перспектив їх розвитку за умови збереження існуючої політики сільського розвитку. Відсутність прогнозованої політики розвитку земельних відносин, орієнтація на розвиток крупних агрохолдингів зневірює мешканців цих територій у завтрашньому дні. Основним видом економічної діяльності на селі залишається аграрне виробництво, в якому зайнята переважна частка сільських мешканців. Вагомість сільськогосподарського виробництва у національній економіці засвідчують показники його частки у ВВП країни, яка у 2011 році склала 9,6%. Частка зайнятих у сільському господарстві становить близько 15,5%, частки його продукції у експорті – 18,7%.

При цьому ситуація в аграрному секторі залишається незадовільною. Середньорічна заробітна плата у сільському господарстві є найнижчою серед галузей економіки (у 2011 році її рівень не перевищував 68% від середнього по економіці), частка ж освоєних інвестицій в основний капітал минулого року становила 7,7% від їх загального обсягу за всіма видами економічної діяльності. Урожайність більшості сільськогосподарських культур і продуктивність тварин є значно нижчими в порівнянні з їх європейськими та світовими аналогами. За рахунок власного виробництва забезпечується лише внутрішня потреба у зерні, цукрі, олії, картоплі, овочах [3].

У 2011 році 21% підприємств отримали збитки від сільськогосподарського виробництва: їх сума у розрахунку на 1 підприємство склала 1,2 млн. грн. Рівень рентабельності продукції сільського господарства склав 25,8% (у 2010 році –20,7%): як і у попередні роки рослинництво виявилось більш рентабельним – 31,8% (у тваринництві – 12,3%). У галузі тваринництва залишилося рентабельним лише виробництво молока і яєць. Що ж стосується великої рогатої худоби на м'ясо, свиней на м'ясо, овець і кіз на м'ясо, вовни, то ці напрями тваринництва залишаються нерентабельними. Рівень держпідтримки галузі у 2011 році знизився: підприємствами отримано близько 4,0 млрд. грн. бюджетних коштів, або 419,0 тис. грн. у розрахунку на 1 підприємство (у 2010р. – 4,4 млрд. грн. і 477,0 тис. грн.) [4].

Вперше за останні 15 років сільськогосподарськими підприємствами було вироблено більше продукції, ніж господарствами населення (51,8% проти 48,2%) [5]. Проте частка господарств населення у процесі сільськогосподарського виробництва продовжує залишатися вагомою. І така ситуація в поєднанні з низькою ефективністю ведення сільського господарства (високий рівень збитковості підприємств, нерентабельність більшості галузей тваринницького комплексу) результували у формуванні теперішньої ситуації, за якої є відсутньою достатня ресурсна база для оновлення матеріально-технічного забезпечення, проведення модернізації галузі на новій інноваційній основі.

В той же час у країнах ЄС ідея модернізації та інноваційності розвитку аграрного сектору останніми роками активно впроваджується на практиці. У Стратегії розвитку Європи до 2020 року наголошується на важливості досліджень та інновацій як ключових елементів у підготовці ЄС до майбутніх викликів [6]. Орієнтирами "САП 2020" (Спільна аграрна політика) також є незамінність інновацій у підготовці європейського сільського господарства до майбутнього. В рамках бюджету Європи – 2020 передбачається виділення 4,5 млрд. євро на дослідження та інновації в області продовольчої безпеки, біо-економіки та сталого розвитку сільського господарства.

Однією з останніх таких ініціатив стало створення Європейською комісією (29 лютого 2012 року) Партнерства Європейських Інновацій (ЕІР) "Продуктивність у сільському господарстві та його сталий розвиток" [7]. Передумовами введення цієї ініціативи стали проблеми формування продовольчої безпеки (згідно існуючих прогнозів попит на продовольчу продукцію до 2050 року зросте на 70%), сповільнення зростання продуктивності праці у аграрному секторі та незадовільний агроекологічний стан галузі. Падіння інвестицій у дослідницькій сфері аграрного сектору, зростання навантаження на середовище та природні ресурси (близько 45% європейських ґрунтів стикаються з проблемами якості, 40% сільськогосподарських земель є вразливими до забруднення нітратами, популяція птахів зменшилась на 20-25% за останні 20 років). Тому ключовим викликом для сільського господарства Європи у майбутньому буде не лише зростання обсягу виробництва, але і його розвиток на засадах сталого зростання. На думку Європейської Комісії ці виклики не можуть бути розв'язані

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

без потужного поштовху до активного впровадження наукових досліджень та інновацій, в результаті чого між вченими, фермерами й іншими гравцями налагоджується тісна співпраця, що дозволяє прискорити швидкість передачі технологій від науки у сільськогосподарське виробництво, а також забезпечити більш систематизований зворотний зв'язок практичних потреб від сільського господарства до науки.

Діяльність Партнерства скеровуватиметься в напрямі налагодження взаємодії між сільським господарством, біо-економікою, наукою та іншими інституціями ЄС на національному та регіональному рівнях. Функціонування такої інституції також слугуватиме каталізатором зростання ефективності інновацій, які підтримуються як політикою сільського розвитку, так і на національному рівні, що стосується досліджень та інновацій. Основними завданнями Партнерства стануть сприяння продуктивності та ефективності у аграрному секторі та забезпечення сталого розвитку сільського господарства.

Політика розвитку сільських територій України на сьогодні здійснюється в основному в рамках державної регіональної політики та державної аграрної політики. При цьому превалює галузевий підхід до регулювання процесів їх розвитку. В той же час на національному та регіональному рівнях ЄС паралельно існує декілька концепцій (підходів), з яких можна чітко виокремити три концепції розвитку сільських територій [8]:

- концепція, яка ідентифікує сільський розвиток з загальною модернізацією сільського господарства і агропродовольчого комплексу. Ця концепція бере за основу розвиток сектора (галузева модель);
- концепція, яка пов'язує сільський розвиток виключно зі зменшенням відмінностей між найбільш відсталими сільськими районами та рештою секторами економіки (концепція зближення, перерозподільча модель);
- концепція, яка ідентифікує сільський розвиток з розвитком сільських районів, в цілому, шляхом використання всіх ресурсів, які знаходяться на їх території (людських, фізичних, природних, ландшафтних та ін.), та інтеграції між всіма компонентами та галузями на місцевому рівні. Ця концепція використовує можливості території в найбільш ширшому її розумінні (територіальна модель).

Законодавчою основою співпраці ЄС з Україною є Угода про партнерство і співпрацю (1998 – 2008), Порядок денний асоціації Україна – ЄС, Стратегія ЄС щодо України (2007 – 2013) з урахуванням сьгоднішніх політичних та економічних пріоритетів держави, які відображаються у Національній індикативній програмі на 2011 – 2013 рр. Новим фінансовим інструментом ЄС на 2007-2013 роки (в рамках надання допомоги ЄС з метою розвитку зони процвітання та добросусідства та її ефективнішого використання), що замінює такі інструменти, як TACIS, MEDA та ін., став інструмент європейського сусідства і партнерства. Його пріоритетами є підтримка демократичного розвитку і якісного управління, підтримка регуляторної реформи і створення адміністративних можливостей, підтримка розвитку інфраструктур. Особливо слід відмітити також активну співпрацю Мінагрополітики України з Генеральним директором Європейської Комісії „Сільське господарство та розвиток сільської місцевості” в рамках Меморандуму про взаєморозуміння для Діалогу з аграрних питань, який було підписано 18 жовтня 2006 року [9].

Меморандум передбачає наступні сфери співробітництва:

- обмін інформацією з питань сільськогосподарського виробництва і торгівлі, досвіду в розробці та впровадженню політики в сфері сільського господарства та розвитку сільської місцевості, а також законів та норм;
- обговорення нових технологій, що мають відношення до сільськогосподарського розвитку;
- обмін думками, прагнучи до наближення політики щодо якості (окрім безпеки продуктів харчування) сільськогосподарської продукції, включаючи географічні позначки та виробництво органічної продукції;
- гармонізація позицій України та ЄС з питань, які знаходяться в компетенції міжнародних організацій тощо.

На виконання положень Меморандуму двічі на рік проводяться засідання діалогу Україна – ЄС з аграрних питань та засідання Робочих груп, в ході яких розглядаються такі важливі питання як український зерновий ринок, розвиток ринку біопалива, співробітництво у виробничій сфері (у тому числі м'ясної та молочної галузей промисловості) та система використання та захисту географічних позначок.

Європейський Союз приділяє велику увагу питанням сільського розвитку. У 27 країнах Європи частка сільських жителів становить 27,1% (згідно класифікації за щільністю населення), причому на переважно сільських територіях (за класифікацією на регіональному рівні) - 20,1% загальної чисельності населення, а частка зайнятих у сільському господарстві - близько 3-4% загальної кількості працюючих [10]. Політика сільського розвитку у ЄС здійснюється в рамках структурної політики та САП. Підходи у розвитку сільських територій, що базувалися на територіальному принципі, поступово змінювалися на підходи, які мають в основі територіальну координацію та конвергенцію. Пріоритетами політики розвитку сільських територій ЄС на 2007-2013 роки стали конкурентоспроможність, середовище та управління земельними ресурсами, багатофункціональне село та якість життя [11].

З моменту свого створення САП завжди адаптувалася до викликів сьогодення. Значні реформи були проведені в останні роки, особливо в 2003 році і в ході реформи "Health Check" у 2008 році, що дозволило модернізувати галузь і зробити її більш ринково орієнтованою. Прийняття Європейської "Стратегії 2020" окреслює нові перспективи для реалізації політики сільського розвитку. Орієнтація політики в попередні програмні періоди на дотримання цільових індикаторів щодо освоєння коштів, тепер змінюється в напрямі досягнення результативних цільових показників реалізації політики сільського розвитку. Основні індикатори сільського розвитку на період 2007-2013 роки представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Основні індикатори сільського розвитку на період 2007-2013 роки*

№ п/п	Назва індикатора	Плановий показник
1	Зростання валової доданої вартості у структурах та підприємствах, які отримали підтримку	25,9 млрд. євро
2	Населення сільських територій, які скористалися покращеними послугами	71 млн. чол.
3	Кількість гектарів, на які поширилися заходи в рамках Natura 2000	1 100 000 га
4	Кількість гектарів, на які поширилися агроекологічні схеми	50 700 000 га

*Джерело: The future of rural development policy: [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/app-briefs/04_en.pdf.

На сьогодні на порядку денному в ЄС стоять питання зміни клімату, ефективного використання ресурсів і територіального балансу. Всі ці питання і не лише ці повинні вирішуватись в рамках політики сільського розвитку, так званого 2-го блоку САП. Охоплюючи 20% бюджету САП, заходи сільського розвитку поєднуються із заходами 1-ого блоку (прямі платежі та ринкові інструменти) зорієнтовані на підтримку сталого розвитку сільського господарства і сільських територій на всій території ЄС [12].

ЄС перебуває на етапі пошуку найбільш ефективних та далекоглядних шляхів виходу з кризи, орієнтуючись на побудову більш конкурентоспроможної економіки з високим рівнем зайнятості.

Пріоритетами розвитку ЄС згідно "Стратегії 2020" є *розумне* (збільшення інвестицій в освіту, дослідження та інновації), *сталі* (побудова низько-вуглецевої економіки) та *всеоохоплюючі* (основний акцент на створенні робочих місць і скороченні бідності) зростання [13]. З метою забезпечення реалізації стратегії "Європа-2020" була створена сильна та ефективна система економічного управління для координації політичних кроків на загальноєвропейському та національному рівнях.

Ця стратегія зосереджена на досягненні п'яти амбітних цілей в галузі зайнятості, інновацій, освіти, скорочення масштабів бідності і клімату/енергії. Ними стали [14]:

1. **Зайнятість:** охоплення зайнятостю 75% населення у віці 20-64 років.

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

2. **Науково-дослідні роботи:** на них виділятиметься 3% від ВВП ЄС.
 3. **Зміна клімату / енергія:** зниження викидів парникових газів на 20% (або навіть 30%, якщо є необхідні умови) в порівнянні з 1990 роком; досягнення частки енергії з відновлюваних джерел в структурі енергетичного балансу 20%; підвищення рівня енергоефективності на 20%.
 4. **Освіта:** максимальне охоплення шкільною освітою, скорочення відсіву протягом навчального року нижче 10%; забезпечення освітою третього рівня принаймні 40% осіб у віці 30-34-років.
 5. **Бідність / соціальна ізоляція:** зменшення кількості осіб, які перебувають у зоні ризику чи на межі бідності і соціальної ізоляції, щонайменше на 20 млн. осіб.
- Напрямки розвитку політики сільського розвитку в контексті Стратегії “Європа 2020” представлені на рис.1.

Рис.1. Сільський розвиток в контексті Стратегії “Європа 2020”

В рамках реформи САП у 2013 році Комісія пропонує, щоб Європейський аграрний фонд сільського розвитку (EAFRD) увійшов у нову спільну стратегічну конструкцію разом з Європейським фондом регіонального розвитку (ERDF), Європейським соціальним фондом (ESF), Фондом зближення і Європейським морським і рибним фондом (EMFF), для досягнення цілей (стійке, розумне і всеохоплююче зростання) Європейської стратегії 2020.

Основна ідея розроблення багаторічних програм розвитку і схем співфінансування спільно з країнами-членами (або регіонами) залишиться незмінною. Проте, замість зосередження на трьох пріоритетних напрямках розвитку (економічні, екологічні та соціальні питання) із зобов'язаннями мінімальних витрат по кожному з них, починаючи з 2013 року визначено 6 пріоритетів:

- сприяння передачі знань та інновацій;
- підвищення конкурентоспроможності;
- сприяння організації продовольчого виробничого ланцюга і управлінню ризиками;
- відновлення, збереження і розвиток екосистем;
- підвищення ефективності використання ресурсів і перехід до низько-вуглецевої економіки;
- сприяння соціальній інтеграції, скороченню бідності і економічному розвитку в сільській місцевості.

Як і раніше країни ЄС змушені будуть витрачати 25% свого бюджету сільського розвитку на управління земельними ресурсами та боротьбу із зміною клімату.

Для виконання кількісних цільових показників, встановлених стосовно кожного з пріоритетів (з урахуванням своїх конкретних потреб), країни і регіони зможуть поєднувати заходи, запропоновані Комісією, для розробки своїх програм розвитку сільських районів. Їм також буде дозволено розробляти підпрограми з більш високим рівнем підтримки потреб молодих фермерів, дрібних фермерів, гірських районів і коротких ланцюжків постачань.

САП повинна зазнати значних реформ до настання 2013 року. Після широкого громадського обговорення Комісія 18 листопада 2010 року представила Ком'юніке "Розвиток САП на період до 2020 року", в якому викладено варіанти її майбутнього розвитку і розпочато дискусію з іншими інститутами та зацікавленими сторонами. 12 жовтня 2011 року Комісія представила низку законодавчих пропозицій, покликаних зробити САП більш ефективною, що сприятиме розвитку конкурентоспроможного сталого сільського господарства і багатогранних сільських територій [15].

Реформування САП орієнтоване на її спрощення, що дозволить забезпечити конкурентоспроможність сільської економіки, збереження і створення нових робочих місць та повноцінний розвиток сільських територій. Процес спрощення повинен відповідати таким цілям політики як: навколишнє середовище, безпека харчових продуктів, зближення та захист фінансових інтересів Союзу [16].

Розвиток сільських територій був і залишається життєво важливим об'єктом економічної політики ЄС, тому європейська практика сільського розвитку вже давно дістала своє інституційне оформлення. На території ЄС ефективно функціонують численні державні, громадські, професійні тощо об'єднання інституцій та громадян, які займаються питаннями сільського розвитку. Фінансування програм сільського розвитку здійснюється в рамках реалізації САП (фондами EAGF та EAFRD) та політики зближення (фондами ERDF, ESF, CF).

Після опублікування "Плану дій 2000" і у зв'язку з активізацією процесу розширення ЄС, було розроблено фінансові інструменти для фінансування допомоги країнам на їх шляху до членства: програма PHARE (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies) була зорієнтована на підготовку країн-кандидатів до вступу та доповнена двома іншими інструментами: інструментом структурної політики для підготовки до вступу (ISPA, Instrument for Structural Policies for Pre-Accession) і спеціальною програмою для сільського господарства та сільського розвитку (SAPARD, Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development). Ці

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

інструменти, які були створені на період 2000-2006 років, були замінені на період 2007-2013 рр. єдиним інструментом передвступної допомоги IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance) [17]. Одним з компонентів IPA є IPARD (Instrument for Pre-Accession Assistance in Rural Development).

31 травня і 1 червня в Брюсселі відбулася конференція, присвячена стратегічній модернізації сільського господарства в країнах – сусідах ЄС. Представники вищих аграрних відомств цих країн зустрілися, щоб ознайомитися з новою ініціативою ЄС: Європейською програмою добросусідства, зорієнтованою на розвиток сільського господарства та сільських територій (European Neighbourhood Programme for Agriculture and Rural Development, ENPARD). Ця програма зорієнтована на забезпечення всеохоплюючого зростання та стабільності в сусідніх країнах, таким чином визнаючи потенційну важливість сільського господарства з точки зору продовольчої безпеки, сталого виробництва та зайнятості сільського населення [18].

Проведення цієї конференції є чітким посилом Європейської Комісії щодо готовності поставити сільське господарство в основу взаємовідносин із сусідами і друзями на півдні та сході ЄС. Країни ЄС виявили готовність поділитися своїм досвідом реалізації програм SAPARD і IPARD, ноу-хау в рамках міцного партнерства для розвитку сільських районів і реалізації сільськогосподарського потенціалу цих регіонів. Тобто суттю програми є не лише фінансування, але напрацювання методів роботи, які продемонстрували свою ефективність, зокрема, при вступі нових держав-членів ЄС.

Ефективний запуск програми, на думку комісара Штефана Фюле, сприятиме не лише збільшенню рівня зайнятості, але й забезпечити підвищення якості життя людей в сільській місцевості

ENPARD була започаткована двома спільними Ком'юніке Європейської Комісії та Європейської служби зовнішніх відносин у березні та травні 2011 року. ЄС пропонує діалог по ENPARD для всіх країн-партнерів, і готова надавати допомогу у здійсненні політики в рамках ENPARD та пов'язаних з нею реформ всім зацікавленим сторонам, які прагнуть зробити сільське господарство / розвиток сільських районів пріоритетним сектором у співробітництві з ЄС. Це включатиме допомогу в підготовці довгострокових стратегій розвитку сільського господарства та сільських територій за участю всіх зацікавлених сторін, і в створенні необхідного інституційного потенціалу на національному та місцевому рівнях. ENPARD буде спиратися на досвід ЄС у реформуванні сільського господарства і сільських районів у підготовці до вступу країни та візьме до уваги різноманітність досвіду і зусиль у країнах-партнерах.

Основою політичного діалогу між ЄС та його партнерами покликана стати національна стратегія розвитку сектора, визначення його завдань та цілей. Діалог повинен результувати у розробці спільних багаторічних робочих програм, підготовлених країнами-партнерами і узгодженими з ЄС, в яких країни визначають свої цілі для сільського господарства та розвитку сільських територій.

Потенційними учасниками програми можуть стати Алжир, Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Хорватія, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Марокко, Молдова, окуповані палестинські території, Туніс та Україна. У програмному періоді на 2014-2020 роки країни-партнери повинні вказати 3 сектори для співпраці з ЄС. Конференція, таким чином, дала можливість країнам-партнерам розглянути питання про внесення сільського господарства і сільського розвитку у трійку цих пріоритетів.

Введення нової ініціативи є гарним шансом для України здобути досвід і адаптувати європейську практику та стандарти до сучасних реалій розвитку сільських територій, тим паче, що ця програма підкріплена і відповідним фінансуванням. Водночас, дана програма стане поштовхом для влади до розробки і прийняття в найближчому часі довгоочікуваної стратегії розвитку аграрного сектору і сільських територій з визначенням конкретних пріоритетів, системи заходів підтримки і розвитку сільських територій, стимулювання процесу інституційного оформлення всіх гравців на аграрному ринку країни (оскільки діяльність господарств населення, які не оформлені як фермерське чи особисте селянське господарства, не підлягає обліку і, відповідно, вони залишаються поза діючими державними, регіональними тощо програмними документами, які регламентують функціонування цього ринку). Пріоритетами розвитку сільських територій покликани стати всебічна раціоналізація аграрного природокористування, формування соціально орієнтованого сільськогосподарського виробництва, спрямованого на активну участь у розвитку території своєї локалізації; просування органічного виробництва, зважаючи на задовільний екологічний стан земельних ресурсів та навколишнього середовища; формування інноваційного попиту на сільськогосподарську продукцію; узгодження напрямів інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва території з можливостями та потребами цієї території; стимулювання експорту готової сільськогосподарської продукції з високою часткою доданої вартості; використання альтернативних джерел енергії (енергії біомаси, вітрової, сонячної енергії тощо); використання новітніх логістичних систем управління діяльністю підприємств аграрного сектору; інформаційне забезпечення щодо існуючих форм і методів введення інновацій, поширення досвіду використання новітніх розробок у сфері агротехніки, біотехнології та агроекології; розробка навчальних та тренінгових програм підготовки кадрів (в першу чергу, місцевих мешканців території), які б орієнтувалися в існуючих тенденціях інноваційного розвитку у світі та змогли б управляти процесами впровадження інновацій тощо.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Теорія, політика та практика сільського розвитку / за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НАНУ О.М.Бородіної, д-ра екон. наук, чл.-кор. УААН І.В.Прокопи; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. –К., 2010. – 376 с.
2. Управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій [Саблук П.Т., Кропивко М.Ф., Булавка О.П. та інші]; за ред. П.Т.Саблука, М.Ф.Кропивка. –К.: ННЦ ІАЕ, 2011. –454 с.
3. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 182 с.
4. Економічні результати сільськогосподарського виробництва за 2011 рік : [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Валова продукція сільського господарства України за 2011 рік : [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu>.
7. European Innovation Partnership “Agriculture Productivity and Sustainability” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/agriculture/eip/index_en.htm.
8. Сельское развитие в Европе: [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://www.eastagri.org/publications/pub_docs/Mantino.pdf.
9. Довідка щодо співробітництва з ЄС: [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://170820.minagro.web.hosting-test.net/page/?10597>.
10. Situation and prospects for EU agriculture: [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://ec.europa.eu/agriculture/publi/situation-and-prospects/2010_en.pdf.
11. Губені Ю. Розвиток сільських територій: деякі аспекти європейської теорії і практики / Ю. Губені //Економіка України. – 2007. – №4. – С. 62-70.
12. The future of rural development policy: [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://ec.europa.eu/agriculture/publi/app-briefs/04_en.pdf.
13. Priorities: [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_en.htm.
14. Europe 2020 targets: [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_en.htm.
15. The Common Agricultural Policy after 2013: [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/index_en.htm.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

16. Simplification of the CAP: [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/simplification/index_en.htm.
17. Phare Programme: [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/2004_and_2007_enlargement/e50004_en.htm.
18. ENPARD Conference on Strategic Modernisation of Agriculture in EU Neighbourhood countries (31/05-01/06/2012, Brussels) : [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/events/enpard-workshop-2012_en.htm.

РЕЗЮМЕ

В статті розкрито сучасний стан сільських територій України та європейську практику реалізації політики сільського розвитку. Визначено основні напрями співпраці між Україною та ЄС у сфері розвитку сільських територій та аграрного сектору. Окреслені перспективи розвитку сільських територій в контексті євроінтеграційних процесів.

Ключові слова: сільська територія, Європейський Союз, євроінтеграційні процеси.

РЕЗЮМЕ

В статье раскрыто современное состояние сельских территорий Украины и европейскую практику реализации политики сельского развития. Определены основные направления сотрудничества между Украиной и ЕС в сфере развития сельских территорий и аграрного сектора. Обозначены перспективы развития сельских территорий в контексте евроинтеграционных процессов.

Ключевые слова: сельская территория, Европейский союз, евроинтеграционные процессы.

SUMMARY

In the article the current status of rural areas of Ukraine and the European practice of rural development policy are defined. The main directions of cooperation between Ukraine and the EU rural development and agriculture are determined. The prospects of rural development in the context of European integration processes are outlined.

Keywords: rural area, the European Union, European integration processes.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНІ ПАРТНЕРСТВА: СУТНІСТЬ, ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ, КЛАСИФІКАЦІЯ І ЦІЛІ

Брайловський І.А., кандидат економічних наук, керівник ДП «Наукова спілка Донбасу»¹

Постановка проблеми. У сучасному світі невід'ємною умовою нормального функціонування ринкової економіки є конструктивна взаємодія бізнесу і структур держави. Характер цієї взаємодії, методи і конкретні форми можуть суттєво відрізнятися залежно від і зрілості і національних особливостей ринкових відносин. При цьому держава ніколи не буває вільною від виконання своїх соціально відповідальних функцій, пов'язаних із загальнонаціональними інтересами, а бізнес, у свою чергу, завжди залишається джерелом і мотором розвитку і збільшення суспільного багатства. В останні роки така взаємодія реалізовується у формі державно-приватного партнерства (ДПП). Накопичений до теперішнього часу арсенал форм ДПП дозволяє при безумовному збереженні найважливіших національних об'єктів у державній власності передавати частину правочинностей власника приватному сектору. Головним чином маються на увазі такі функції, як будівництво, експлуатація, утримання і управління в сфері виробничої і соціальної інфраструктури.

Таким чином, у традиційно державну сферу економіки привносяться свого роду приватні товари і послуги, які створюють умови і передумови ефективного функціонування інфраструктурних об'єктів, оптимального управління ними, раціонального використання ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед західних вчених, які розробляли тему державно-приватного партнерства, можна назвати Ашауера, Галлахера, Едвардса та інших. Особливості державно-приватного партнерства як феномена і як поняття досліджуються в роботах О.С.Білокрилової, В.Г.Варнавського, Л.І.Єфимової, В.О.Михеєва.

Мета статті – розкрити мету і зміст державно-приватного партнерства.

Виклад основного матеріалу. У широкому змісті, державно-приватне партнерство (ДПП) - це метод надання державних послуг, який поєднує приватний і державний сектор на довгостроковій контрактній основі, закріплюючи за кожною стороною певні зобов'язання

Основною метою виникнення державно-приватного партнерства є фінансування капіталомістких або малопробиткових галузей економіки. Особливості державно-приватних партнерств у порівнянні з іншими механізмами фінансування полягають у тому, що партнери переслідують різні цілі, вирішують свої конкретні завдання, сторони мають різні мотивації. Держава зацікавлена в зростанні обсягів і поліпшенні якості надаваних послуг інфраструктурних і соціально орієнтованих галузей населенню і економічним агентам. Приватний сектор прагне стабільно одержувати і збільшувати прибуток. Причому стратегічно мислячий бізнес вибудовує свої пріоритети в першу чергу не просто під розмір прибутків, а в інтересах стійкості одержання доходів від проектів.

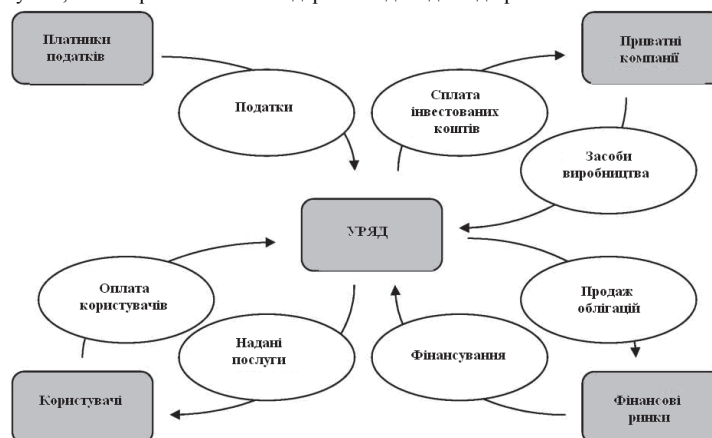

Рис. 1. Типовий потік послуг, платежів за послуги і фінансування у випадку традиційних державних закупівель
Джерело: розроблено автором за: Phillips, P., Scott, R., Leavitt, N. (2004) Project evaluation for public-private partnerships: aligning development with strategic goals in Virginia Beach. Government Finance Review, 20, p13.

При цьому обидві сторони зацікавлені в успішному здійсненні проектів у цілому. Проекти ДПП найчастіше полегшують вихід на